

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו זברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין ל.)

סיכומי דף היומי
מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
בהרה"ח ר' בנימין בינוש זצ"ל

גליון
193

כשות - ברכתו בורא פרי האדמה, אע"פ שגדל על ה'היזמי' ואין לו שורש בקרקע, מ"מ הוא יונק מן הקרקע ולא מן האויר, שהרי אם קוצצים ה'היזמי' נפסק חיותו. חיזי - ברכתו שהכל אע"פ שגדל על הקרקע, משום שלא נגמר פריו.

כפניות - תמרים רעים שלא בישלו כל צרכן - של דקלים נקיבות נקנים בכסף מעשר, שהן פרי מפרי וגידולי קרקע. ומטמאות טומאת אוכלים שראוי למתקן ע"י האור. ואין מערבין בהם לפי שעכשיו אינם ראויים לאכילה. לענין מעשר: לת"ק חייבות ולרבי יהודה פטורות לפי שלא נגמרה בישולם. כפניות של דקלים זכרים שאינם מתבשלים לעולם והוא גמר פריין, חייבות במעשר לדברי הכל. (ומערבין בהם לפי שהם חשובים 'אוכל').

קור - דבר רך הגדל סביב הדקל וקודם וראוי לאכילה קודם שמתקשה - נקנה בכסף מעשר שהוא פרי מפרי וגדולי קרקע, ואינו מטמא טומאת אוכלין שאינו 'אוכל'. ואם בישלו הרבה או טגנו מטמא. ברכתו: י"א בורא פרי האדמה שהוא אוכל, וי"א שהכל נהיה בדברו משום שסופו להקשות, וכן הלכה. ועל צנן מברכין בורא פרי האדמה אע"פ שסופו להקשות, משום שנוטעים אותו על דעת לאכלו כשהוא רך, אבל דקל אין נוטעים על דעת לאכול את הקור.

שקדים המרים - י"א שהקטנים חייבין במעשר, שהוא גמר פרי שלהן, שבגדלותם נעשים מרים, וגדולים פטורים שהם מרים ואינם אוכל. וי"א שגם קטנים פטורים שאינם חשובים 'פרי'. וי"א שגם גדולים חייבין לפי שראוי למתקן ע"י האור.

שקדים מתוקים - גדולים חייבין במעשר, וקטנים פטורים לפי שלא נגמרו. **כישות וחזיז מערבין** בהן ומברכין עליהם בורא פרי האדמה. שיעור העירוב מזון שתי סעודות. בכישות ובי"רקא דקליא' (קלח של עשב) ובפולין לחין הוא כמלא יד, ובחזיז הוא כמלא אגודות של ירק שכורכין האיכרין.

דף כ"ט, יום ב' פרשת נצבים וילך ח"י אלול תש"פ

עמוד א'
מערבין בתרדין חיין. אבל אם נתבשל מעט ולא נתבשל לגמרי לא, שהוא מסוכן לאכילה. ואם נתבשל יפה ונצטמק כולו עד שנימוח, הוא יפה ללב וטוב לעיניים וכל שכן לבני מעיים.

כל האוכלין מצטרפין א. לשיעור חצי פרס של האוכל אוכלין טמאין, שגופו נפסל מלאכול בתרומה. ב. לשיעור כביצה לטמא טומאת אוכלין. ג. לשיעור מזון שתי סעודות לעירוב. ולא דוקא סעודה מכל מין, אלא אפילו למחצה לשליש ולרביע.

שיעור עירוב הוא מזון שתי סעודות, וכן בנתינת מעשר עני לעני אין פוחתין ממזון שתי סעודות.

כמה מזון שתי סעודות? בתבלין - שמינית לוג, בירק - ליטרא (לוג). עשרה אגוזים, חמשה אפרסקין, קב תפוחים (ואין די בחמשה כאפרסקים, לפי שאינם חשובים), שני רימונים, אתרוג אחד. **שאר כל הפירות** - לאבא שאול כדי שימכרם ויקח בהן מזון שתי סעודות. חטיין - חצי קב. שעורין - לת"ק קב לר"מ חצי קב. כוסמין - קב וחצי. גרוגרות - קב, ובדבילה - לת"ק מנה לר"ע חצי מנה. יין - לת"ק חצי לוג, לר"ע רביעית. ובמבושל כדי לשרות בו פת של שתי סעודות. שמן - לת"ק רביעית לר"ע שמינית. חומץ - כדי לטבל בו ירק, י"א שתי סעודות של ירק לבד וי"א ירק הנאכל בשתי סעודות של פת. **זיתים ובצלים** - לאכול בהן שתי סעודות.

אין מערבין בעליל של בצלים שהם רעים לאכול, ואם גדלו זרת מותר, ואם שתה שחר מותר גם אם לא גדלו זרת.

עמוד ב'
שכר פוסל את המקוה בשלושה לוגין (כמים שאובים), ואין אומרים שנקרא שכר ואין עליו שם מים. ומערבין בו בשתי רביעיות הלוג, שדרכו של אדם לסמוך על שתיית כוס שכר בבוקר וכוס בערב.

שיעור של יין להוצאת שבת כדי מזיגת כוס של ברכת המזון - והוא רובע רביעית של קב (רביעית לוג), שלאחר שימזגנו בשלש מדות של מים יעמוד על רביעית של קב (והוא הלוג), שזה שיעור ההוצאה בשאר משקין. (רש"י. ועי' תוס').

שיעור תמרים לעירוב - לרב יוסף קב, ק"ו מגרוגרות ששיעורם קב, שהתמרים יקרים מגרוגרות. לאבאי יתכן שהגרוגרות יקרים מתמרים, ולפי זה בתמרים יהיו צרכים יותר.

פרק בכל מערבין

דף כ"ז, שב"ק פרשת כי תבוא ט"ז אלול תש"פ

עמוד א'

בכל מערבין (עירובי חצירות ותחומין) ומשתתפים (כמובן) חוץ מבמים ובמלח. הכל ניקח בכסף מעשר שני חוץ ממים ומלח הנודר מן המזון מותר במים ומלח. **מערבין לנזיר** ביין ולישראל בתרומה, לפי שהוא מזון לאחרים. ולסומכוס אין מערבין בתרומה. מניחין את העירוב לכהן בבית הפרס ולרבי יהודה אפילו בין הקברים, משום שיכול ליכנס לשם בדרך היתר.

אין למדין מן הכללות, אפילו במקום שנאמר בו חוץ.

כל מצות עשה שהזמן גרמא אנשים חייבים ונשים פטורות, ומצות עשה שאין הזמן גרמא נשים חייבות. (סימן משה"ה) חוץ ממצה שמחה והקהל שהזמן גרמא ונשים חייבות, (סימן תפ"ף) ותלמוד תורה פדיון הבן ורפיה ורביה שאין הזמן גרמא ופטורות.

כל שנישא על גבי הזב טמא, וכל שהזב נישא עליו טהור חוץ מן הראוי למשכב ומושב, והאדם, ותפוס של אוכף.

אין מערבין בכמהין ופטוריות, מערבין במים ומלח המעורבין, לפי שהוא מזון לטבל בו פתו. וי"א שהוא גם ניקח בכסף מעשר. וי"א שמותר רק אם נתן לתוכם שמן, ונתן דמי מים ומלח בהבלעה.

ציר של דגים - י"א שהוא ניקח בכסף מעשר שמעורב בו שומן הדגים במים ומלח. וי"א רק אם קרבי דגים מעורבים בהם.

עמוד ב'

דבר שאינו ראוי לאכילה ניקח בכסף מעשר בהבלעה, כגון בקר על גב עורו (והעור יוצא לחולין), צאן על גב גיזתה, יין על גב קנקנו, תמד (מים שנותנים בהם חרצנים) משחחמץ. שנאמר ונתת הכסף וגו' בבקר בצאן ביין ובשכר'.

ונתתה הכסף בכל אשר תאוו נפשך, בבקר ובצאן וביין ובשכר, ובכל אשר תשאלך נפשך - יש דורשין 'יבוי מיעוט וריבוי' ריבה הכל ומיעט דבר אחד, י"א ציר של דגים וי"א מים ומלח. אבל דגים לוקחים בכסף מעשר - לשיטתם. ויש דורשין 'כלל ופרט וכלל' אתה דן כעין הפרט. י"א כעין הפרט שהוא 'פרי מפרי וגידולי קרקע' וגם עופות בכלל, וי"א כעין הפרט שהוא 'ולד ולדות הארץ', אבל עופות לא לפי שנבראו מן הרקע. ולדברי שניהם אין לוקחים דגים שאינו נקרא גידולי קרקע (מסקנת הגמרא דף כ"ח ע"א).

דף כ"ח, יום א' פרשת נצבים וילך י"ז אלול תש"פ

עמוד א'

אכל פוטייתא - שרץ המים - לוקה ארבע (אע"פ שאין בה כזית, לפי שהיא בריה). נמלה - שרץ הארץ - לוקה חמש. צרעה - שרץ העוף - לוקה שש. (על שרץ המים אינו לוקה משום לאוין האמורין בשרץ הארץ, לפי שאינו נחשב גידולי קרקע).

כלל ופרט וכלל - י"א כלל אחרון עיקר ודומה לפרט וכלל שריבה הכל, והכלל הראשון הועיל במקצת שלא ירבה כלל האחרון את הכל אלא מה שדומה לפרט בשני צדדים. וי"א שכלל ראשון עיקר ודומה לכלל ופרט שאין בכלל אלא מה שבפרט, וכלל אחרון הועיל במקצת להרבות מה שדומה לפרט בשלשה צדדים.

מערבין בפעופעין ובחללוגות (מיני ירקות ועשבים). מערבין בגודגדניות אם לא הוקשו לזרע, לתירוץ א' רק למרובי בנים, ולתירוץ ב' גם לחשוכי בנים כיון שראוי למרובי בנים. ואם הוקשו הקלחים וכבר צמח בהן זרע, אין מערבין בהם. ובגודגדניות של מדי מערבין.

מערבין בחזיז - שחת של תבואה - שגדל בגינה, לפי שהכל אוכלים אותו. אבל בשאר חזיז אין מערבין, ואע"פ שבניי בבל אוכלים אותו בטלה דעתם אצל כל אדם.

פול שעורה ותילתן שזרען לאכול בירקן, זרע שלהן חייב במעשר אע"פ שלא זרעם לכך, שבטלה דעתו אצל כל אדם, וירק שלהן פטור ממעשר. אבל שחלים וגרגיר צריך מעשר ירק וזרע, ששניהם נאכלים.

עמוד ב'

כשנחלש ר' זירא מלימודו היה יושב על פתח בית המדרש, כדי שיעמוד בפני תלמידי חכמים היוצאים מבית המדרש ויקבל שכר.

שיעור 'שתיא' - מאכל שעושים מקמח קלוי ונותנים בתוכו דבש - י"א שתי כפות.
שיעור כיסאני - קליות - שתי מידות הנקראות 'בוני' שהיה נהוג למודדן בפומבדיתא.

'קליות' טובים ללב, ומבטלים מחשבות של דאגה. לחולשת הלב יאכל בשר מירך ימין של זכר שנצלה על גחלת של גללי בקר שהטילוהו בחודש ניסן או קיסמין של ערבה, וישתה אחרייו יין מזוג.

דף ל"ו, יום ג' פרשת נצבים וילך י"ט אלול תש"פ

הלימוד היום מוקדש

לזכות הכלה אסתר בת פריידיא רחל לכבוד נשואיה בשעתומ"צ

עמוד א'

כל שהוא לפתן - שיעורו לעירוב כדי ללפת בו פת מזון שתי סעודות. כל שאינו לפתן כדי לאכול שתי סעודות ממנו. בשר חי - אינו לפתן. בשר צלי - לרב יוסף אינו לפתן שהרי פרסאים אוכלים אותו לבדו. לאביי פרסאים אינו כלפתן, ולכל העולם הוא לפתן.

בגד שהוא שלש אצבעות על שלש אצבעות - מקבל טומאה לעניים ולא לעשירים, ובגד שהוא שלשה טפחים על שלשה טפחים, מקבל טומאה גם לעשירים.

מעריבין לחולה ולזקן כדי מזונו, אע"פ שאין בו שיעור שתי סעודות של כל אדם. ולרעבתן די בסעודה בינונית של כל אדם (שבטלה דעתו אצל כל אדם, להלן ע"ב).

מת גדול כעוג מלך הבשן הנמצא בבית: אם יש בה פתח שראוי להוציא משם (בלא תניחה) - פתח זה טמא ומציל על שאר הפתחים שלא יטמאו. אם אין בה פתח גדול - אם פתח אחד של ארבעה טפחים ושאר הפתחים קטנים, פתח זה טמא והשאר טהורים, שבוודאי ירחיבו פתח זה כדי להוציא ולא את הפתחים הקטנים. אבל אם כל הפתחים שוים כולם טמאים (שאינן יודעים איזה פתח ירחיבו).

מעריבין בשתי ביצים חיות (ויש גירסא שחולקים בזה, ולרב נחמן בר יצחק די בביצה אחת).

האומר - "כל הזן עלי" - אסור בכל דבר חוץ ממים ומלח שאינם משיעיים. אבל הנודר מן "המזון" אסור רק בחמשת מיני דגן.

"שבועה שלא אוכל ככר זו" - מעריבין לו בה, שלא אסר עליו אלא את האכילה, ואע"פ שאינה ראויה לו היא ראויה לאחרים. "האומר ככר זו עלי" - י"א שאין מעריבין לו בה לפי שאסר כל הנאה ממנה, וי"א שמעריבין לו בה (משום שכונתו רק לאכילה שהיא עיקר הנאה, או משום שאין מעריבין אלא לדבר מצוה ומצוות לאו ליהנות ניתנו).

"האומר ככר זו הקדש" אין מעריבין לו בה (או משום שאסר כל הנאה כהקדש, או משום שאינה ראויה גם לאחרים).

עמוד ב'

לבית הלל מעריבין לישראל בתרומה ולנוזר ביין משום שראוי לאחרים, ולב"ש אין מעריבין. ולגדול ביום הכיפורים מעריבין גם לבית שמאי, לפי שראוי לו מבעוד יום.

לחננאי בשיטת בית שמאי - מועיל עירוב תחומין אין עד שיוציא מיטתו וכל כלי תשמישיו לשם.

לסומכוס מעריבין ביין לנוזר שיכול להשאל על נזירותו. אבל לא בתרומה, שאם ישאל עליו חוזר לטבלו וצריך לחזור ולתרום, והגבהת תרומה שבות היא, וסובר ששבות אסורה גם בבין השמשות.

יש דברים ששיעורם בכל אדם לפי מה שהוא ואינם שווים בכל - מלא קומץ במנחה, מלא חפניו בקטורת יום הכיפורים, שתי מלא לוגמיו ביו"כ, ושיעור מזון שתי סעודות של עירוב לשיטת סומכוס צריך סעודה הראויה לו.

כהן שנתן עירובו בבית הפרס מועיל, שיכול לנפח לפני רגליו (שעצם גדול יראה מאליו, ועצם קטן יראה בנפיחה).

לרב יהודה בית הפרס שנידש בדריסת רגלי אדם טהור, שכבר נידשו עצמות שבו ונפחתו מכשעורה.

דף ל"א, יום ד' פרשת נצבים וילך כ"ב אלול תש"פ

עמוד א'

לרבי יהודה מעריבין לכהן בבית הקברות, שיכול ליכנס ע"י אהל זרוק, שנקרא אהל וחוצץ בפני הטומאה. ולחכמים אין מעריבין לפי שאהל זרוק אינו נקרא אהל ואינו חוצץ. (ושניהם סוברים כסומכוס שהעירוב צריך להיות ראוי למערב עצמו).

לרבי יהודה מעריבין לכהן טהור בתרומה טהורה בקבר, אם לא הוכשרה לקבל טומאה, ויביא אותה בפשוטי כלי עץ שאינם מקבלים טומאה, ויניחנה על חודו של כלי שאין ברחבו טפח כדי שלא יביא עליו טומאה כשמאהיל על המת. ואין איסור משום הנהגה בקבר, שמעריבין רק לדבר מצוה ומצוות לאו ליהנות ניתנו. לחכמים אין מעריבין אפילו בקבר יחידי (אע"פ שיכול להגיע לעירובו בטהרה - בלא אהל זרוק - שיעמוד על שפת הקבר ויביאנו אצלו). משום שמעריבין גם לדבר הדרוש וטהור ואסור לקנות שבתה בקבר שאסור בהנאה. וי"מ שגם לחכמים מעריבין רק לדבר מצוה, והאיסור הוא משום שלאחר שקנה שבתה נהנה במה שעירובו נשמר(ולר' יהודה אינו צריך לשמירת העירוב לאחר קניית השביתה, ועד אז הרי הוא צורך מצוה).

מעריבין בדמאי לפי שמאכילין את העניים דמאי (לבית הלל), ויכול להפקיר נכסיו ויהיה עני.

עמוד ב'

מעריבין במעשר ראשון שהקדימו בשיבלים אם ניטלה ממנו תרומת מעשר, ואע"פ שהופרש קודם תרומה גדולה. אבל אם הקדימו בכרי שכבר חלה עליו חובת תרומה, צריך להפריש ממנה תרומה גדולה.

מעריבין במעשר שני והקדש שנפדו אע"פ שלא הוסיף חומש, שאין החומש מעכב. אבל אם לא נפדו כהלכתם, כגון מעשר שפדאו באסימון שאין עליו צורה, והקדש שחיללו ע"ג קרקע, אין מעריבין בהם.

אין מעריבין בטבל אפילו מדרבנן, כגון שזרעו בעציץ שאינו נקוב.

השולח עירוב תחומין ביד חרש שוטה וקטן או ביד מי שאינו מודה בעירוב כגון כותי אינו עירוב, ואם אמר לאחר שיקבלו ממנו הרי זה עירוב.

אין מעריבין עירובי תחומין ע"י קטן, שאי אפשר לקנות שבתה על ידו שאין מעשה קטן כלום. אבל גובין עירובי חצירות מבני החצר ע"י קטן, שנעשין שותפין מאליהם וא"צ למעשיו.

שלח עירובו ע"י חרש שוטה וקטן או כותי או פיל וקוף ואמר לאחר שיקבלו ממנו, ועומד ורואהו עד שמוליקו, הרי זה עירוב. וסומכין על זה שאמר לו משום שחזקה על שליח שעושה שליחותו.

דף ל"ב, יום ה' פרשת נצבים וילך כ"א אלול תש"פ

עמוד א'

'חזקה על שליח שהוא עושה שליחותו' - לרב נחמן סומכין על חזקה זו רק בדין דרבנן, ולרב ששת גם בדין של תורה.

משקרב העומר הותר החדש מיד, והרחוקים מירושלים שאין יודעים אם כבר קרב, מותרים מחצות היום ואילך, שסומכין על הכהנים שהקריבוהו. וגם לרב נחמן שאין סומכין על חזקה ששליח עושה שליחותו בדין תורה, על בית דין סומכין שאין מתעצלין בו. ומטעם זה מותר כבר מחצי היום ולא רק בסופו.

וכן אשה שיש עליה לידה או זיבה ונתנה דמי שתי תורים בשופר שכתוב עליו 'קנינין', סומכת על הכהנים שהקריבוהו, וטובלת ואוכלת בקדשים לערב גם לרב נחמן, לפי שאין ב"ד של כהנים עומדים משם עד שיכלו כל מעות שבשופר.

האומר לחבירו צא ולקט לך תאנים מתאנתי - אוכל מהן בלא מעשר, ואם אכלם קבע מעשרן בתורת ודאי, שאין ספק שמא עישרם בעה"ב ממקום אחר לפי שאינו יודע כמה ליקט.

אמר לו מלא לך כלכלה זו תאנים מתאנתי (שיודע בעה"ב כמה הוא לוקט) ואוכלם הלוקט קבע - אם בעל הבית עם הארץ, מעשרם הלוקט מספק כשאר לוקח מעם הארץ שהוא דמאי. ואם בעה"ב חבר, ואמר כן לעם הארץ בפני חבר אחר, לרבי א"צ החבר השני לעשר - גם לרב נחמן שאין סומכין על חזקת 'שליח עושה שליחותו' בדין תורה - שחזקה על חבר שאינו מוציא דבר שאין מתוקן תחת ידו, ונוח לו לחבר לעבור על איסור קל של הרמת תרומה שלא מן המוקף, כדי שלא ישליל ע"ה באיסור חמור של אכילת טבל. ולרשב"ג צריך לעשר וודאי, שנוח לחבר שלא יעבור הוא עצמו על איסור קל אע"פ שיכשל ע"ה באיסור חמור.

עמוד ב'

דין הנותן עירובו על האילן - יתבאר בס"ד בסיכום הסמוך.

דף ל"ג, יום ו' פרשת נצבים וילך כ"ב אלול תש"פ

עמוד א'

נתן את עירובו באילן העומד ברשות היחיד - אפילו למעלה מעשרה טפחים עירובו עירוב, שרשות היחיד עולה עד לרקיע ויכול להורידו בשבת.

נתנו באילן העומד ברה"ר ונתכונן לשבות למעלה (על האילן) - אפילו למעלה מעשרה עירובו עירוב, שהוא ועירובו במקום אחד.

נתנו באילן העומד ברה"ר ונתכונן לשבות למטה:

באילן שאינו רחב ארבעה - אפילו למעלה מעשרה עירובו עירוב, שהוא מקום פטור ומותר להורידו בשבת אפילו מדרבנן.

נתנו באילן רחב ארבעה העומד בעיבורה של עיר - גם למעלה מעשרה עירובו עירוב, אע"פ שאסור להורידו מן התורה משום מוציא מרה"ר לרה"ר, לענין העירוב נחשב העיר כמלא עפר וכאילו נתכונן לשבות למעלה, והוא ועירובו במקום אחד.

באילן העומד מחוץ לעיבורה של עיר - אם העירוב בתוך ארבע אמותיו, גם למעלה מעשרה עירובו עירוב, שד' אמותיו נחשבות כרה"ר (לענין תחומין) עד הרקיע. אם העירוב חוץ לד' אמותיו (שהניחו על גוף הנוטה חוץ לד' אמות ונתכונן לשבות בעיקרו) - נתנו למטה משלשה טפחים, מותר להורידו (ועירובו עירוב). נתנו למעלה משלשה טפחים עד עשרה, לרבי עירובו עירוב, אע"פ שאסור מדרבנן להורידו למקום שבתתו (משום משתמש באילן או משום מוציא מכרמלית לרה"ר), בבין השמשות - שהיא שעת קניית העירוב - לא גזרו על שבות. ולחכמים אינו עירוב, שגזרו על שבות בבין השמשות. נתנו למעלה מעשרה שאסור להורידו מן התורה משום מוציא מרה"ר לרה"ר (באופן שאינו יכול ליטלו דרך עליו, שרבים מתפתים על הנוף הנוטה חוץ לד' אמות והוא גבוה תשעה), לדברי הכל אינו עירוב.

נתן את העירוב בכלכלה התלויה באילן אפילו למעלה מעשרה עירובו עירוב - לרבי ירמיה (ע"ב) גם אם האילן רחב ארבעה, משום שהכלכלה ארוכה ויכול לנטותה לתוך ר' וליטול את עירובו. ולרבינא אם רחב ארבעה אינו עירוב, ומדובר כשאנו רחב ארבעה והכלכלה משלימתו לארבעה, ורבי סובר כרבי יהודה שעירוב המונח למעלה מעשרה צריך להיות על מקום רחב ארבעה, וחוקקים באילן להשלים את רוחב הכלכלה כאילו יש בה ארבעה (כרבי מאיר הסובר 'חוקקין להשלים').

עמוד ב'

נעץ קנה ברה"ר והניח עירובו עליה, אם אינו גבוה עשרה א"צ שיהיה בראשה ארבעה, אם גבוה עשרה - לרבי יהודה - צריך שיהיה בראשה ארבעה.

נעץ קנה ברה"ר והניח בראשו טרסקל רחב ארבעה, וזרק מרה"ר ונח על גביו, חייב

משום זורק מרה"ר לרה"י. ואע"פ שהקנה אינו רחב ארבעה, מחשיבין את מוציאת הטורסקל כאילו הם למטה ע"י דין 'גוד אחית'. אבל כלכלה התלויה באילן ויש בה רוחב ארבעה יחד עם האילן אין דינה כרה"י. לפי שאין ארבעה בכלכלה עצמה רק ע"י שחוקקין באילן להשלים, ואין אומרים דין 'גוד אחית' ודין 'חוקקין להשלים' יחד.

דף ל"ד, שבת סליחות פרשת נצבים וילך כ"ג אלול תש"פ

עמוד א.

המערב ביו"ט שלפני השבת, מוליך את עירובו ע"י שליח בערב יו"ט לסוף אלפים ומחשיך עליו, וחוזר ונטלו כדי שלא יאבד, וחוזר ומוליכו ביום טוב ומחשיך עליו ואוכלו שם, שאינו יכול להחזירו בשבת.

אם לא הוליך את העירוב למקום שבינתו, אינו מועיל אע"פ שיכול להוליכו. וגם לרב ירמיה הסובר בעירוב בכלכלה למעלה מעשרה שהוא מועיל משום שיכול לנטותה לתוך עשרה, גזרו חכמים משום יו"ט שחל אחר שבת (שאינו יכול להוליכה בשבת).

נתכוין לשבות ברה"ר והניח עירובו בכותל - חוץ לארבע אמותיו - למטה מעשרה עירובו עירוב, שיכול לטלטלו פחות פחות מארבע אמות מדאורייתא, ובבין השמשות לא גזרו על שבות (כשיטת רבי). למעלה מעשרה אינו עירוב, שאסור לטלטלו מן התורה משום מוציא מרה"ר לרה"ר.

נתכוון לשבות בראש שובך או מגדל הגבוהים הרבה והניח את העירוב בתוך המגדל (ע"פ ל"א ברש"י) - אם העירוב למעלה מעשרה עירובו עירוב, שהוא ועירובו במקום אחד (אע"פ שאינו יכול להעלות העירוב אליו שמושיט מרה"ר לרה"י דרך רה"ר יכול לירד ולאכלו שם, וכל למעלה מעשרה עד הרקיע רשות אחד היא). אם העירוב למטה מעשרה (שיש עליות במגדל, ולמטה מעשרה דינו ככרמלית), אינו עירוב, שאינו יכול להביאו אליו, שמביאו דרך אויר רה"ר לרה"י. ולרבי ירמיה דין זה דווקא במגדל התקוע במסמרות בכותל שאינו יכול לנטותו, או במגדל ארוך מארבע אמות שאם יטנו למטה מעשרה לא יהיה עירובו בארבע אמותיו, אבל אם לא כן, גם אם הניחו למטה מעשרה עירובו עירוב. ואם יש ארובה בראש המגדל וחבל בידו ויכול להביאו משם למקום שבינתו ולא דרך רה"ר, גם למטה מעשרה עירובו עירוב.

יש מפרשים (ל"ב ברש"י, ועיקר) **ששבות במגדל והעירוב בכותל שאצלו** - למעלה מעשרה עירובו עירוב שיכול להביאו מהכותל למגדל שאין ביניהם הפסק, למטה מעשרה רבים מכתפים עליו אינו עירוב, שדין הכותל כרה"ר, ואין יכול להביאו למגדל שמביא מרה"ר לרה"י. ואם יש חלון במגדל נגד עירובו וחבל קשור בעירוב מבעוד יום עירובו עירוב, שאיגודו בידו אסור רק משום שבות ולא גזרו עליו בין השמשות (לרבי).

עמוד ב'

נתן בבור ברה"י - אפילו עד מאה אמה עירובו עירוב, כשם שרה"י עולה עד לרקיע כך הוא יורד למטה. **בבור ברה"ר** - נתכוין לשבות למעלה, אינו עירוב שהוא ברשות הרה"ר ועירובו ברה"ר, נתכוין לשבות למטה עירובו עירוב. **בבור בכרמלית** - לרבי הסובר שלא גזרו על שבות בבין השמשות, עירובו עירוב.

נתנו בראש קנה או קונדס תלוש ועוץ, אפילו גבוה מאה אמה הרי זה עירוב. **בראש קנה מחובר** - י"א לרבי עירובו עירוב ולחכמים אינו עירוב, שאסור להשתמש בו כמו באילן ונחלקו אם גזרו על שבות בבין השמשות. וי"א שגם לרבי אסור גזירה שמה יקטום. (ורק באילן שהוא קשה לא גזרו בבין השמשות).

קנים רכים אין בהם איסור של משתמש באילן, ו'עוזרדים' שהוקשו כבר דינם כאילן. וכן יש חילוק ביניהם לענין כלאים בכרם אם דינם כאילן או כירק.

דף ל"ה, יום א' דסליחות כ"ד אלול תש"פ

עמוד א'

נתן את עירובו במגדל (הנמצא ברה"י) ואבד המפתח - נחלקו תנאים אם עירובו עירוב. רב ושמואל מפרשים המחלוקת במגדל של לבנים סדורות זו על זו בלא טיט. אם לא נמצא המפתח - בשבת, אינו עירוב שאסור לסותרו. ביו"ט, לת"ק הרי זה עירוב, שסובר שמוותר לסותרו ביו"ט לכתחילה, ולרבי אליעזר אינו עירוב שאסור לסותרו ביו"ט. אם נמצא המפתח - בשבת - לת"ק אינו עירוב אפילו נמצא בעיר, שאסור לטלטלו. לרבי אליעזר, נמצא בעיר הרי זה עירוב, שמוותר לטלטלו (כר"ש הסובר גנות וקריפיות רשות אחת הן כללים ששבתו בתוכן). נמצא בשדה, אינו עירוב שאסור לטלטלו.

רבה ורב יוסף מעמידים המחלוקת כשנתן את עירובו במגדל של עץ - לת"ק הרי זה עירוב, ולרבי אליעזר אינו עירוב. ונחלקו אם כלי הוא ויכול לסותרו שאין בנין וסתירה בכללים, או שהוא אהל ואסור לסותרו.

לאביי ורבה מדובר כשהמנעול קשור בחבל, לת"ק מותר לחתכו בסכין, אע"פ שאינו עשוי לחתוך בו חבלים, ולר"א אסור כרבי נחמיה שאין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו.

כלי או אהל הניסט מחמת כוחו של זב (שניתקו ממושבו משהו) - תמא. **ניסט מחמת רעדה** (שטפח רגליו בקרקע, ומחמת ניענוע הקרקע ניסט הכלי וניתק מן הארץ) - טהור, שהוא כח כוחו. **הקיש עליהן ורעדו מחמת כחו** אבל לא הוסיטו ממקומן, לת"ק תמאין לרבי נחמיה ור"ש טהורין.

נתגלגל העירוב ארבע אמות חוץ לתחום, או שנפל עליו גל של אבנים, או נשרף, או תרומה ונטמאת: אם מבעוד יום אינו עירוב, אם משחשיכה הרי זה עירוב.

ספק אם מבעוד יום או משחשיכה: לרבי מאיר ורבי יהודה יכול לילך רק באלפים אמה שבין ביתו לעירובו (חמר גמול), ולרבי יוסי ור"ש ספק עירוב כשר. (טעם ואופן

המחלוקת מבואר להלן ע"ב ודף ל"ו ע"א).

נתגלגל העירוב חוץ לתחום תוך ארבע אמותיו הרי זה עירוב, שהנותן עירוב יש לו ארבע אמות.

נפל עליו גל ויכול לטלו משם ע"י טלטול האבנים - לרבי הסובר שלא גזרו על שבות בבין השמשות הרי זה עירוב. ואם צריך להוציאו ע"י כלי חפירה, אינו עירוב.

עמוד ב'

תמא מן התורה שיש ספק אם טבל במקוה שיש בה ארבעים סאה, תמא. **תמא מדרבנן שיש ספק אם טבל** - כגון שאכל אוכלין תמאין או שתה משקין תמאין, הבא ראשו ורובו במים שאובין, או שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובין - לרבי מאיר טהור לרבי יוסי תמא.

המודד תחום שבת והגיע לעמק או גבעה - למ"ד תחומין דרבנן - מבליעו בחבל של חמישים אמה משפתו אל שפתו, אע"פ שיש בשיפועו ובעליותו מאה או מאתים אמות. אם יש משפתו אל שפתו יותר מחמישים, מודדו בחבלים קטנים של ארבע אמות, ואוחזין שני בני אדם בשני ראשי החבל, התחתון נותן ראש החבל כנגד לבו והעליון כנגד מרגלותיו, ומשתכרין בכל ארבע אמות כשיעור חצי קומת אדם. **אבל במדידות של תורה** - כגון מדידת עיר הקרובה לחלל בעגלה ערופה, או מדידת תחומין של ערי מקלט, או תחום שבת למ"ד תחומין דאורייתא - מודדין שיפועי ההרים כמות שהן.

ספק אם נשרף או נטמא העירוב בבין השמשות אינו עירוב לרבי מאיר. ואע"פ שמטהר ספק תמא מדרבנן, תחומין מן התורה וספק דאורייתא לחומרא. ואין מעמידין את העירוב על החזקה, שמדובר כשיש שתי כתי עדים אחת אומרת מבעוד יום ואחת אומרת משחשיכה, ובאופן זה אין הולכין - לרבי מאיר - אחר חזקה.

נגע באחד בלילה ואינו יודע אם חי או מת והשכים מצאו מת - לר"מ טהור, שמעמידין אותו על חזקתו שהיה חי. ולחכמים תמא שכל הטומאות כשעת מציאתן. י"א שאם היו שתי כתי עדים אם היה חי או מת בשעת נגיעה - מודה רבי מאיר שהוא תמא, ור"א סובר שגם בשתי כתי עדים מטהר, לפי שיש שתי חזקות, חזקת חי וחזקת הנוגע שהיה טהור קודם נגיעה.

דף ל"ו, יום ב' דסליחות כ"ה אלול תש"פ

עמוד א'

לרבי יוסי תמא מדרבנן שיש ספק אם טבל - תמא, וספק עירוב כשר. **טעם החילוק**: א. **טומאה שיש לה עיקר מן התורה**, החמירו חכמים בספק טבילה שלא יזלזלו בספק טבילה בטומאה מן התורה, אבל תחומין דרבנן. ב. **בטבילה יש חזקה לחומרא שמעמידין תמא על חזקתו**, ואין חזקה לקולא - להעמיד מקוה על חזקתו - שלא נמדד בתחילתו, בעירוב יש חזקה לקולא שהעירוב היה כשר, וחזקה לחומרא - להעמידו על תחום ביתו שלא עירב - וספק דרבנן לקולא. ג. י"א לרבי יוסי עצמו גם ספק עירוב כשר כספק טבילה, ולר"מ ספק טבילה וספק עירוב לחומרא.

כיצד ספק עירוב כשר לרבי יוסי? בתרומה שנטמאת או פירות שנפלה בהם תרומה לאחר שהניחם, ויש ספק אם מבעוד יום או משחשיכה, שמעמידין אותם על החזקה הראשונה שהיו כשרות בין השמשות. אבל אם נולד הספק קודם שעירב, אינו עירוב, שלא היתה שם חזקת הכשר עירוב מעולם. **הניח פירות של טבל ולאחר מכן הפריש תרומות ומעשרות**, ויש ספק אם הפריש מבעוד יום או משחשיכה, אינו עירוב, שמעמידין אותם על חזקת טבל.

הניח שתי ככרות של תרומה אחת טהורה ואחת תמאה ואינו יודע איזו טהורה ואיזו תמאה, וסומך עירובו על הטהורה במקום שהיא, אינו עירוב - גם לרבי יוסי המכשיר בספק עירוב - שצריך שתהיה סעודה ראויה מבעוד יום.

אמר על ככר בע"ש היום תהא חול ולמחר קודש' ועירב בה - עירובו עירוב, שבבין השמשות לא חל עליה קדושה מספק. אמר 'היום תהא קודש ולמחר חול' (שתתחלל על מעות שבבית) - אינו עירוב, שבבין השמשות לא פקע ממנה קדושה מספק.

כד של עץ שהוא טבול יום שמילאהו במעשר ראשון טבל (שלא הפרישו ממנו תרומת מעשר) מן החבית, ואמר 'הרי זו שבכד תרומת מעשר על החבית לכשתחשך' (שהיה הכד טהור ולא תיפסל התרומה) - דבריו קיימין והתרומה טהורה. אבל אם עירב בה אינו עירוב, שאינה סעודה הראויה מבעוד יום.

עמוד ב'

מתנה אדם על עירובו ואומר אם באו נכרים - שצריך לברוח מהם - ממזרח עירובי למערב, ממערב עירובי למזרח (וכן להיפך אם יבואו נכרים שצריך לילך אליהם לפייסם או לצעוק). אם יבואו לכאן ולכאן למקום שארצה אילך, לא לכאן ולא לכאן הריני כבן עירי. וכן אם יבא חכם - לדרוש ברבים - ממזרח עירובי למזרח וכו'. ואם יבואו שני חכמים אחד לדרוש והשני מלמד תינוקות, מתנה שיהא עירובו בצד שבא החכם לדרוש.

אם בא חכם לכאן ולכאן ואחד מהם רבו - לרבי יהודה ילך אצל רבו, שבוודאי רצה בשעת קניית עירוב לילך לצד רבו. ולחכמים הולך למקום שירצה, שלפעמים רוצה לשמוע את חבירו יותר מרבו.

דף ל"ז, יום ג' דסליחות כ"ו אלול תש"פ

עמוד א'

שיטת 'איו' בשם רבי יהודה שאין ברירה - ולכן, אם עירב במזרח ובמערב ואמר למקום שארצה אלך או למקום שיבוא חכם (ובבין השמשות עדיין לא בא), אינו עירוב. אבל אם כבר בא חכם בין השמשות ולא ידע המערב להיכן בא, העירוב חל, שאין זה אלא 'גילוי מילתא' היכן עירובו ואינו צריך להתברר מדין 'ברירה'. ובמשנתנו

מבואר בשם רבי יהודה שיש ברירה. י"א שהעיקר כאילו ולא כמשנתנו, וי"א שהעיקר כמשנתנו.

הלוקח יין מבין הכותים - שאינם מפרשים תרומה - ואין לו כלים להפריש לתוכן תרומות ומעשרות, לר"מ - יש ברירה - ומשום כך אומר שני לוגין שעתיד להפריש הן תרומה, עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני, ומחלל מעשר שני ושותה מיד. רבי יוסי ור"ש אוסרין. וטעמים - י"מ - משום ש'אין ברירה' (ויש חולקים, ראה להלן ע"ב). ולרבי יהודה - נחלקו אמוראים אם סובר יש ברירה או לא (כמבואר לעיל).

שתי נשים שלקחו קניניהן בשותפות או שנתנו קניניהן לכהן, איזה שירצה כהן יקריב עולה ואיזה שירצה יקריב חטאת. למ"ד יש ברירה, משום שהוברר שמה שהקריב כהן לשם אשה זו היתה שלה. ולמ"ד אין ברירה, מותר רק אם התנו הנשים ביניהן שכל מי שקריב הכהן לשמה היא שלה.

אין קנין מתפרשות - איזו עולה ואיזו חטאת אלא או בלקיחת בעלים, שאמר בשעת לקיחה זו לחטאת וזו לעולה, או בעשיית כהן. אבל אם לקח אותם סתם ואח"כ קרא עליהם שם, אינו חל ויכול הכהן לשנותם.

עמוד ב'

חבר שקנה ירק - של דמאי - לעצמו ולעם הארץ, למ"ד יש ברירה אין צריך חבר לעשר מאותה שנתן לעם הארץ, אע"פ שלא פירש כשקנאן זה לי וזה לעם הארץ, שכשנותן לעם הארץ נתברר שזו לקח לצורכו. ולמ"ד אין ברירה צריך לעשר, שקנאה לעצמו וחוזר ומוכרה לעם הארץ, ואין חבר רשאי למכור לעם הארץ דבר שאינו מתוקן.

האומר מעשר שיש לי בביתי מחולל על סלע שתעלה בידי מן הכיס למ"ד יש ברירה מחולל, ולמ"ד אין ברירה אינו מחולל. ואם אמר 'על סלע חדשה שתעלה בידי מן הכיס' ואין שם אלא היא, מחולל לדרברי הכל.

אמר לחמשה הריני מערב על איזה מכס שארצה, ורצה על אחד מהם לאחר שתחשך, וכן אם עירב על אחת משבתות השנה שירצה ורצה בשבת אחת לאחר שתחשך, למ"ד יש ברירה חל העירוב, ולמ"ד אין ברירה - אפילו בדינים דרבנן - אינו חל. (י"א שבדינים דרבנן יש ברירה ובדינים דאורייתא אין ברירה, וי"א שאין חילוק בין דאורייתא לדרבנן).

טעמו של ר"ש - בלוקח יין מבין הכותים שאומר שני לוגין שאפריש תרומה וכו' אינו מועיל - י"א סוסבר 'אין ברירה,' וי"א סוסבר יש ברירה, אלא שנאמר על תרומה 'ראשית' שיהיו שיריה ניכרים. וי"מ שחושש שמא יבקע הנוד ונמצא שותה טבל למפרע.

תרומת הכרי הזה ומעשרותיו בתוכו מועיל לר"ש, לפי שאמר 'בתוכו' וסביביו ניכרים.

דף ל"ח, יום ד' דסליחות אלול כ"ז אלול תש"פ

עמוד א'

י"ט הסמוך לשבת - לרבי אליעזר שתי קדושות הן, ויכול לקנות שבייתה בכל יום לצד אחר, שמערב שני עירובין ואומר עירובי בראשון למזרח ובשני למערב, או מערב באחד מן הימים ובשני הוא בלא עירוב - כבן עירו. **חכמים נסתפקו אם קדושה אחת או שתי קדושות הן,** ויכול לערב רק לשני הימים ולרוח אחת שמא קדושה אחת הן.

נאכל עירובו ביום ראשון עירובו הועיל לראשון ולא לשני. לשיטת רבי אליעזר שהן שתי קדושות, ביום שני הוא כבן עירו שבוודאי אין לו עירוב. ולחכמים (ורבי יהודה) הרי הוא כחמר גמל, שמא קדושה אחת הן ועירובו הועיל לשני ואין לו אלפים מן העיר רק בצד עירובו, או שמא שתי קדושות הן ואין לו עירוב.

וכן אם עירב ברגליו ביום ראשון (שלא שלח לשם פת, אלא הוא בעצמו ישב שם עד שקידש היום וחזר לביתו), צריך לערב ברגליו ביום שני.

כשחל י"ט קודם שבת - מוליך את העירוב בראשון ע"י שליח, ומחשיך עליו ונוטלו שמא יאבד ולא יועיל עירובו לשני, וחוזר ומביאו קודם בין השמשות של שני ומחשיך עליו ואוכלו שם (שאינו יכול להחזירו בשבת).

אם לא עירב בין השמשות של ערב י"ט עירוב לשבת, אינו יכול לערב באמצע היו"ט - אפילו לרבי אליעזר הסובר שהן שתי קדושות - משום שמכין מיו"ט לשבת.

עמוד ב'

יש תנאים הסוברים י"ט ושבת שתי קדושות לענין עירוב (כרבי אליעזר) - וכן פסק רב להלכה. ויש שנסתפקו (כחכמים). ויש אומרים וודאי קדושה אחת הן.

שבת ויו"ט ביצה שנולדה בזה - לשיטת רב - אסורה בזה. ואע"פ שהן שתי קדושות, אסור משום הכנה, שנאמר 'והיה ביום הששי והכיננו, חול מכין לשבת או ליו"ט אבל אין יו"ט מכין לשבת או להיפך.

י"ט שחל בערב שבת, הולך ביו"ט להניח עירובו לצורך שבת, אע"פ שאסור להכין מיו"ט לשבת, שתחילת היום של שבת קונה עירוב (ולא סוף היום של ע"ש - שעדיין יו"ט הוא).

לרבי אליעזר מערב שני עירובין לשתי רוחות - ביו"ט הסמוך לשבת דוקא אם מניח בסוף אלף אמה לכאן וסוף אלף אמה לכאן, שיכול להגיע לעירוב בבין השמשות של שני. אבל אם הניח בסוף אלפיים לכאן וסוף אלפיים לכאן אין מועיל עירוב של שני, שאין זו סעודה הראויה מבעוד יום (שאינו יכול להגיע בבין השמשות של שני).

עירב ברגליו יום ראשון - ביו"ט שחל ערב שבת - מערב ברגליו ביום שני. ואין איסור משום מכין מיו"ט לשבת, שא"צ לומר בפיו כלום אלא יושב ושותק. ואפילו לרבנן

הסוברים שישן אינו קונה שבייתה, מ"מ ניעור - שיכול לומר בפיו אם ירצה - קונה שבייתה גם אם לא אמר.

דף ל"ט, יום ה' דסליחות כ"ח אלול תש"פ

עמוד א'

לא יהלך אדם בשבת לסוף שדהו לידע מה היא צריכה, ולא יטייל סמוך לחשיכה על פתח מדינה כדי שיכנס למרחץ מיד במוצאי שבת, שכל מה שאסור לעשות בשבת אסור להזמין עצמו לכך משום 'ממצוא חפצך'. ודווקא כשהדבר מוכח שהולך לשם כך. ומטעם זה מותר לילך לסוף התחום ביו"ט שחל ע"ש, ולישב בשתיקה עד שתחשך כדי לקנות שבייתה לשבת - ואין איסור משום מכין מיו"ט לשבת - שאינו מוכח שהלך לשם כך.

י"ט הסמוך לשבת - ועירב ברגליו ביום ראשון, מערב ברגליו בשני אבל לא בפת, שאין מערבין בפת מיו"ט לשבת שקורא עליו שם עירוב ביו"ט עבור שבת ואסור משום 'הכנה'. עירב בפת ביום ראשון מערב ברגליו בשני או באותה פת שעירב בראשון, אבל לא בפת אחרת משום הכנה. וי"א שאין איסור הכנה בין אם מערב ברגליו ובין אם מערב בפת אחרת.

שני ימים טובים של ר"ה: לרבי יהודה - וכן לחכמים החולקים על רבי אליעזר (לעיל דף לח.) ביו"ט הסמוך לשבת - שתי קדושות הן, ומערב בראשון לכאן ובשני לכאן, שאחד מן הימים חול ועושים שני הימים קודש שמא עיברו ב"ד את החודש. ולרבי יוסי קדושה אחת הן ואין מערבין לשתי רוחות, שמא באו עדים לאחר תמיד של בין הערבים ונוהגים קודש בראשון אע"פ שקדושהו למחר.

לרבי יהודה - שהן שתי קדושות מתנה אדם ביו"ט ראשון של ר"ה על פירות טבל, ואומר 'אם היום חול תהא זו תרומה על אלו, ואם קודש אין בדברי כלום', וכן אומר למחר. ולחכמים - רבי יוסי - שקדושה אחת הן, אסור.

לרבי דוסא בן הרכינס אומר העובר לפני התיבה ביו"ט של ר"ה: 'החליצנו ה' אלוקיני את יום ר"ח הזה אם היום אם למחר' ולמחר אומר 'אם היום אם אמש'. וחכמים חולקין.

עמוד ב'

למסקנת הגמרא מודה רבי יוסי בשני ימים טובים של גלויות שהן שתי קדושות, שיום אחד חול ואחד קודש.

רב ששת לא אכל ביו"ט שני מבשר צבי שנשחט אצל ריש גלותא ללשון א' לפי שניצוד ע"י נכרים ביום ראשון, והיה סבור שגם שני יו"ט של גלויות קדושה אחת הן ואסור עד מוצאי יו"ט שני, ושאר אמוראים אכלו שגם לרבי יוסי שתי קדושות הן (כנ"ל). **ללשון ב' הובא בו ביום מחוץ לתחום,** ושאר אמוראים אכלו, שהבא מחוץ לתחום בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר, ורב ששת החמיר לפי שהמובא לריש גלותא בא עבור כל החכמים.

דף מ', יום ו' ער"ה סליחות זכור ברית תש"פ

עמוד א'

לפת שנקצר בשבת ע"י גוי - אסור (משום מוקצה. תוס'). לפת שהובא לפנינו כמוש מותר, שהוא סימן שנקצר מאתמול.

גוי שהביא בשבת מחוץ לתחום בשביל ישראל, אסור לישראל זה ומותר לישראל אחר. רבא התיר מה שהובא במחוזא מחוץ לתחום לפי שהגיע עבור הנכרים, ואסר כשהרבו להביא - לאחר שקנו ישראל מהם - לפי שהובאו עבור ישראל.

גויים שגזזו הדסים ביו"ט שני עבור ישראל, אסור להריח מהם במוצאי יו"ט עד שימתין בכדי שיעשו.

העובר לפני התיבה בשני ימים טובים של ראש השנה או בשני ימים של ר"ח לרבי דוסא מתנה ואומר 'החליצנו ה' אלוקיני וכו' אם היום אם למחר' וכו', ולחכמים מזכיר בשני הימים סתם ואינו מתנה.

ראש השנה שחל בשבת לבית שמאי מתפלל עשר ברכות: שלש ראשונות ושלש אחרונות, מלכיות עם קדושת היום, זכרונות, שופרות, ושל שבת. ולבית הלל תשע ברכות, שכולל שבת ויו"ט בברכה אחת.

עמוד ב'

ראש שחל חודש בשבת לבית שמאי מתפלל שמונה ברכות, שלש ראשונות ושלש אחרונות, של שבת ושל ר"ח. לבית הלל מתפלל שבע, שכולל שבת ור"ח בברכה אחת.

שבת שחל בראש חודש או בחול המועד: במוסף - מתחיל ברכה רביעית בשל שבת, ומזכיר קדושת היום של ר"ח או מועד באמצע, ומסיים בשל שבת (לכד בלא ר"ח. אבל להלכה נפסק במסכת ביצה שמזכיר קדושת היום גם בחתימה, ואומר 'מקדש השבת וישראל והזמנים' או 'ראשי חדשים'). **בערבית שחרית ומנחה - י"א** שמתפלל כדרכו שבע - ואינו מזכיר ר"ח בקדושת היום - ואומר 'עלה ויבוא בעבודה (וכן הלכה). וי"א בהודאה. וי"א שמזכיר באמצע ברכה רביעית (כמו במוסף).

נסתפקו בגמרא אם מזכירין של ראש חודש בראש השנה. לשיטת רבי דוסא במשנתנו (לט.) מזכירין. ולהלכה אין מזכירין, שזכרון אחד עולה לכאן ולכאן.

ברכת שהחיינו על פרי חדש שרואה משנה לשנה, רשות היא.

ברכת שהחיינו בראש השנה ויום הכיפורים: לרב ושמואל אין מברכים אלא בשלש רגלים, וי"א שמברכים גם ב"רה ויזה"כ, וכן הלכה.

מי שלא בירך שהחיינו בתחילת החג, יכול לברך בכל שבעת ימי החג.

לרב נחמץ מברכים שהחיינו אפילו בשוק ואין צריך כוס. וכן הלכה.

אין לברך על כוס יין ביוה"כ וליתנו לתינוק לשתות, שמא יבוא לשתות ביוה"כ גם לאחר שיגדיל.